

The Relationship between Social Capital and Police Altruistic Behaviors from the Perspective of Citizens

Mohammad-Hasan Sharbatiyan

*PhD in sociology of Iran's social issues, Center of higher education, Payam-e Noor University, Tehran, Iran.
shahratiyan@gmail.com

Javad Jahan Shiri

Assistant professor of Cyber space management, Higher National Defense University, Tehran, Iran.
Smoc2020i@gmail.com

Received: 2022/07/19

Accepted: 2022/08/20

DOI:

10.22034/JPCS.2022.1269778.1119

ABSTRACT

The aim of this research is to study the relationship between the social capital and altruistic police behaviors. The research method is descriptive and explanatory using a researcher-made questionnaire. The sample size of 600 citizens aged 20 to 49 years old in the urban areas of Mashhad were selected based on simple random sampling. Cronbach's alpha value of social capital is calculated as 0.819 and altruistic behavior as 0.826. Therefore, the hypothesis of the relationship between social capital and the dependent variable is confirmed at a significance level of 0.01 based on the correlation coefficient (0.550) with moderate intensity. Based on the Beta coefficient, the variables of trust (0.453), relationship (0.437), and social capital (0.398) have an effect on the dependent variable; however, the Betas of cohesion and participation variables have no effect. According to the regression model, the components of the social capital variable have explained about 32 percent of the changes in the dependent variable. As a result, strengthening programs in line with social ties, participation and foundation of trust, and collective cohesion of citizens with the police can increase the areas of responsibility, empathy, and other desirable of the police force cultural behavior.

Keywords: Social Capital, Altruistic Behavior, Police, Citizens, Culture.

► **Citation (Vancouver):** Sharbatiyan MH, Jahan Shiri j. The Relationship between Social Capital and Police Altruistic Behaviors from the Perspective of Citizens. *Police Cultural Studies*, 2022; 9(2): 35-43.

► **Citation (APA):** Sharbatiyan, M.H., Jahan Shiri, j. (2022). The Relationship between Social Capital and Police Altruistic Behaviors from the Perspective of Citizens. *Police Cultural Studies*, 9(2), 35-43.

رابطه سرمایه اجتماعی با رفتارهای نوع دوستانه پلیس از منظر شهروندان

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و رفتارهای نوع دوستانه پلیس است. روش پژوهش، پیمایشی از نوع توصیفی و تبیینی با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه محقق ساخته است. برای این پژوهش، ۶۰۰ نفر از شهروندان ۲۰ تا ۴۹ ساله مناطق شهری مشهد به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. مقدار آلفای کرونباخ سرمایه اجتماعی، ۰/۸۱۹ و رفتارهای نوع دوستانه، ۰/۸۲۶ به دست آمد. نتایج بیانگر این مهم است که میانگین متغیر رفتارهای نوع دوستانه و سرمایه اجتماعی برای شهروندان اهمیت دارد. بنابراین، فرضیه رابطه سرمایه اجتماعی با متغیر وابسته در سطح معناداری (۰/۰۱) مبتنی بر ضریب همبستگی (۰/۵۵۰) با شدت متوسط تأیید می‌شود. براساس ضریب بتا، به ترتیب متغیرهای اعتماد (۰/۴۵۳)، رابطه (۰/۴۳۷) و سرمایه اجتماعی (۰/۳۹۸) اثرگذار بر متغیر وابسته هستند، اما بتای متغیرهای انسجام و مشارکت، فاقد اثر بوده‌اند. با توجه به الگوی رگرسیون، مؤلفه‌های متغیر سرمایه اجتماعی در حدود ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند. در نتیجه، تقویت برنامه‌هایی در راستای پیوندهای اجتماعی، مشارکت و بسترسازی اعتماد و انسجام جمعی شهروندان با پلیس، می‌تواند زمینه‌های مسؤولیت‌پذیری، هم‌دلی و دیگرخواهی رفتار فرهنگی نیروی انتظامی را بهبود بخشد.

کلیدواژه‌ها: سرمایه اجتماعی، رفتار نوع دوستانه، پلیس، شهروندان، فرهنگ.

محمدحسن شربتیان

* دکتری جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، مرکز تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

shahrbatian@gmail.com
(نویسنده مسئول)

جواد جهان‌شیری

استادیار مدیریت فضای سایبری، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.
Smoc2020i@gmail.com

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۳۵-۴۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۲۹

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/JPCS.2022.1269778.1119

◀ استناد (ونکوور): شربتیان م ح، جهان‌شیری ج. رابطه سرمایه اجتماعی با رفتارهای نوع دوستانه پلیس از منظر شهروندان. مطالعات فرهنگی پلیس، ۱۴۰۱؛ ۹(۲): ۳۵-۴۳.

◀ استناد (APA): شربتیان، م ح، جهان‌شیری، ج. (۱۴۰۱). رابطه سرمایه اجتماعی با رفتارهای نوع دوستانه پلیس از منظر شهروندان. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۹(۲)، ۳۵-۴۳.

اجتماعی و رفتار شهروندی بسیار نزدیک و وابسته به هم هستند. همچنین، ارتباط سرمایه اجتماعی با رفتار شهروندی ارتباطی دوسویه است، به طوری که هرچه بر میزان سرمایه اجتماعی افزوده می‌شود، متغیرهای شهروندی نیز ارتقا می‌یابند. رضازاده (۱۳۹۸) رابطه بین سرمایه روان‌شناختی و رفتار شهروندی سازمانی در بین مدیران و فرماندهان استان چهارمحال و بختیاری را بررسی کرده است. او نشان داد که بین سرمایه روان‌شناختی و رفتار شهروندی سازمانی که نوع دوستی از مؤلفه‌های آن است، رابطه مثبت وجود دارد و همچنین بین سرمایه روان‌شناختی و رفتار کمک‌کنندگی، رفتار مدنی و رفتار جوان‌مردی رابطه مثبت قابل مشاهده است. اوسس و راپاپورت^{۱۴} (۲۰۲۰) در پژوهش خود با استناد به داده‌های شرکت‌های بیمه استدلال می‌کنند که اگرچه رفتارهای خشونت‌آمیز و خلاف قانون نیروهای پلیس در حال کاهش است، اما واکنش‌های اجتماعی و دادخواهی در برابر این‌گونه رفتارها در حال افزایش است. آن‌ها معتقدند که نظارت بر رفتار نیروهای پلیس با گذر زمان و شدت یافتن واکنش‌های اجتماعی موضوع مهم‌تری نیز می‌شود. یوکوم^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۹) موضوع کیفیت ادراک نیروهای پلیس از شهروندان و تأثیر آن بر نحوه مواجهه با شهروندان در دو کشور غنا و چین را بررسی کردند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که پلیس‌های غنایی به صورت معناداری ادراک بهتری نسبت به هم‌وطنان خود دارند و این موضوع موجب مواجهه ملایم‌تر آن‌ها با هم‌وطنان می‌شود. براساس نتایج این پژوهش می‌توان استدلال کرد که ادراک عمومی نیروهای پلیس به گونه‌ای معنادار بر نحوه مواجهه با شهروندان تأثیرگذار است. یکی از راه‌هایی که می‌تواند در افزایش اثربخشی و کارایی پلیس‌های تخصصی نقش بسیار مهم و کلیدی ایفا نماید، ارتقای رفتار شهروندی سازمانی در بین کارکنان پلیس، یعنی تعالی رفتار فردی و سازمانی است (برای مطالعه بیشتر در مورد رابطه بین رفتار پلیس با مردم رک،

یکی از پدیده‌هایی که رفتار انسان معاصر را در هزاره سوم تهدید می‌کند، فقر نوع دوستی^۱ است. نوع دوستی را می‌توان مراعات و احترام به حقوق دیگران و توسعه اخلاقی دانست. در همین راستا، فورد^۲ نوع دوستی را پیروی از قوانین اجتماعی و برآوردن انتظاراتی که جامعه از فرد دارد تعریف می‌کند (فورد، ۱۹۸۲: ۳۲۵).

رفتارهای نوع دوستانه، شامل مسؤلیت‌پذیری^۳ (بریکویتز^۴، ۱۹۷۲)، هم‌دلی^۵ (گلچین و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۷) و دیگرخواهی^۶ (آرون^۷، ۱۳۸۷) است. یکی از عواملی که می‌تواند در رفتارهای نوع دوستانه تأثیر به‌سزایی داشته باشد، سرمایه اجتماعی^۸ است. پاتنام^۹ نوع دوستی را بخشی از تعریف سرمایه اجتماعی نمی‌داند، اما نتایج بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که یک پیش‌گوی قوی برای نوع دوستی اتصالات اجتماعی است (پاتنام، ۲۰۰۱: ۷). او سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از ویژگی‌های زندگی اجتماعی، نظیر شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد می‌داند که مشارکت‌کنندگان را قادر می‌سازد تا به شیوه‌های مؤثرتر، اهداف مشترک خود را تعقیب کنند و در نهایت، با اتحاد مبتنی بر اعتماد و تعاون به اهداف خود نایل شوند (پاتنام، ۲۰۰۱). پاتنام ابعاد سرمایه اجتماعی را اعتماد^{۱۰}، انسجام^{۱۱}، مشارکت^{۱۲} و رابطه^{۱۳} می‌داند. درکل، رفتار نوع دوستانه پلیس ناشی از میزان درونی‌سازی هنجارهای اجتماعی، شامل هم‌دلی، دیگرخواهی و مسؤلیت‌پذیری، می‌تواند از متغیرهای بسیاری، از جمله سرمایه اجتماعی به‌همراه مؤلفه‌های اعتماد، انسجام، مشارکت و روابط متأثر گردد و این اثرگذاری باعث برانگیختگی رفتار انسانی و مطلوب شود. در این حوزه مطالعاتی، پژوهش‌های کاملاً مرتبط یافت نشد. برخی پژوهش‌ها به‌طور غیر مستقیم، فقط به بخشی از این موضوع ارتباط دارند. به‌علت کمبود فضا به چند مورد از آن‌ها در این جا اشاره می‌شود. برای نمونه، دویران (۱۳۹۸) مفاهیم و روابط سرمایه اجتماعی و رفتار شهروندی را بررسی کرده است. او اظهار می‌دارد که مفاهیم سرمایه

9- Putnam

10- Trust

11- Cohesion

12- Participation

13- Relationship

14- Ouss & Rappaport

15- Yokum and et.al

1- Altruism

2- Ford

3- Responsibility

4- Berkowitz

5- Empathy

6- Altruism

7- R. Arone

8- Social capital

روش پژوهش

در این پژوهش، از رویکرد کمی محور، راهبرد پیمایشی (توصیفی و تبیینی) و ابزار پرسشنامه محقق ساخته برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. این پژوهش ازمنظر هدف، کاربردی، مقطعی و تبیینی است. جامعه آماری این پژوهش را شهروندان ۲۰ تا ۴۹ ساله شهر مشهد تشکیل دادند که براساس آخرین آمار سرشماری سال ۱۳۹۵، برابر با ۱۵۳۱۱۶۵ نفر بوده است؛ براساس فرمول کوکران و شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده، حجم نمونه پژوهش حاضر، برابر با ۶۰۰ نفر به دست آمد. گویه‌های پرسشنامه براساس طیف لیکرت بر مقیاس (۱ تا ۷) از اصلا تا خیلی موافقم در بین پاسخ‌گویان توزیع شد. داده‌ها از طریق آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار Spss26 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش، از روایی صوری (توافق داوران) با شاخص آلفای کرونباخ^۱ بهره برده شد. مقدار آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور برابر با ۰/۸۷۹ به دست آمد. جدول زیر، ضریب پایایی و روایی یافته‌های متغیرها و شاخص‌های آن را نشان می‌دهد:

پاکدل و همکاران، ۱۴۰۱؛ ترابی و همکاران، ۱۴۰۱). پیوستگی، پیوند و مشارکت پلیس با شهروندان به عنوان مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی می‌تواند تسهیل‌گر رفتارهای نوع‌دوستی پلیس باشد. در نهایت سرمایه اجتماعی برون‌سازمانی پلیس از طریق تعاملات اجتماعی، ارتقاء اعتماد جامعه و افزایش سطح مشارکت مردم با پلیس، باعث خواهد شد تا نیروهای این سازمان با شهروندان رفتار مطلوب همراه با مقبولیت، مشروعیت و ارتقاء منزلت را به همراه داشته باشد. امروز، در جامعه ایران در ابعاد وسیعی فردگرایی منفی، خودخواهی، خودمحوری، رفتارهای غیر عقلانی و ... قابل مشاهده است. از این رو، ارزیابی میزان وضعیت رفتار نوع‌دوستانه پلیس و سرمایه اجتماعی با توجه به خوشه‌های منزلتی در سطح کلان‌شهرها، از جمله شهر مشهد که جامعه آماری این پژوهش است و کل کشور ضرورت دارد. پرسش اصلی نوشتار حاضر این است که «سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن چه نقشی می‌توانند بر رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس ازمنظر شهروندان داشته باشند؟»

فرضیه پژوهش

- سرمایه‌های اجتماعی با رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس رابطه مثبت و معناداری دارد.

جدول ۱- ضریب پایایی و تحلیل عاملی متغیرهای پژوهش

متغیر / مؤلفه	گویه‌ها	پایایی	تحلیل عاملی (روایی سازه)
		آلفای کرونباخ	KMO
مسئولیت‌پذیری	۷	۰/۸۳۲	۰/۵۳۲
هم‌دلی	۶	۰/۸۲۴	۰/۷۱۱
رفتارهای دیگرخواهی	۵	۰/۸۲۵	۰/۷۰۲
رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس	۱۸	۰/۸۲۲	۰/۷۸۷
اعتماد	۸	۰/۸۲۶	۰/۷۴۷
رابطه/ پیوند	۴	۰/۸۲۰	۰/۷۰۵
انسجام	۶	۰/۸۲۵	۰/۶۴۶
مشارکت	۴	۰/۸۲۴	۰/۶۹۰
سرمایه اجتماعی	۲۳	۰/۸۱۹	۰/۸۶۲
			آزمون بارتلت
			سطح معناداری
			۲۱
			۹۰/۵۴۴
			۱۵
			۳۸۰/۵۰۶
			۱۰
			۶۴۱/۵۹۱
			۱۵۳
			۱۵۶۵/۶۱۴
			۲۸
			۸۱۸/۴۲۳
			۶
			۵۳۱/۴۷۸
			۱۵
			۳۸۳/۴۷۸
			۶
			۲۳۲/۹۳۷
			۲۳۱
			۲۸۸۵/۶۱۴

متغیر مورد نظر در این پژوهش، در حدود ۵۷/۷۴۳ درصد از واریانس متغیر نامبرده را تبیین می‌کنند

یافته‌ها

نتایج متغیرهای زمیته‌ای پاسخ‌گویان بیانگر آن است که تعداد پاسخ‌گویان زن نسبت به مرد و همچنین، تعداد پاسخ‌گویان با تحصیلات تا دیپلم نسبت به دیگر گروه‌های تحصیلی بیشتر بوده است. به علاوه، بیشتر شرکت‌کننده‌ها در وضعیت متأهل قرار داشتند و گروه سنی ۳۹ تا ۳۵ سال بیشترین فراوانی را با میانگین سنی، ۳۵/۵۳ سال به خود اختصاص داد.

براساس نتایج جدول شماره (۱)، مقدار آلفای کرونباخ رفتارهای نوع‌دوستانه، ۰/۸۲۲ به دست آمده است. مقدار آزمون KMO برای متغیر رفتارهای نوع‌دوستانه، ۰/۷۸۷ حاصل شده است و مقدار آزمون بارتلت برابر با ۶۱۴/۴۵۶۵ در سطح خطای ۰/۰۵ نشان از این دارد که ۶ عامل از ۱۸ عامل متغیر وابسته (رفتار نوع‌دوستانه) توانسته‌اند در حدود ۵۳/۹۴۱ درصد واریانس متغیر مربوطه را تبیین کنند. همچنین، مقدار آلفای کرونباخ متغیر سرمایه اجتماعی، ۰/۸۱۹ به دست آمده است. نتیجه مقادیر آزمون KMO، ۰/۸۶۲ و آزمون بارتلت ۲۸۸۵/۶۱۴ حاصل گشت؛ در سطح خطای ۰/۰۵ حاکی از آن است که ۶ عامل از ۲۱ عامل.

جدول ۲- خلاصه توزیع فراوانی برحسب متغیرهای پژوهش

شاخص‌ها	مقادیر	زیاد	متوسط	کم	میانگین	انحراف معیار
مسئولیت‌پذیری	فراوانی	۱۷۶	۴۰/۷	۱۷	۵/۲۲۷۶	۰/۴۷۲۲۸
	درصد معتبر	۲۹/۳	۶۷/۸	۲/۸		
هم‌دلی	فراوانی	۳۷۵	۲۱۰	۱۵	۵/۰۲۱۴	۰/۷۲۰۰۸
	درصد معتبر	۶۲/۵	۳۵	۲/۵		
رفتارهای دیگرخواهی	فراوانی	۳۲۵	۲۵۹	۱۶	۴/۱۸۵۸۳	۰/۸۲۱۹۸
	درصد معتبر	۵۴/۲	۴۳/۲	۲/۷		
رفتارهای نوع‌دوستانه	فراوانی	۳۲۰	۲۶۶	۱۴	۵/۰۵۶۳	۰/۴۹۴۵۵
	درصد معتبر	۵۳/۳	۴۴/۴	۲/۳		
اعتماد	فراوانی	۲۲۱	۳۷۰	۹	۵/۱۸۷۳	۰/۵۷۰۵۲
	درصد معتبر	۳۶/۸	۶۱/۷	۱/۵		
مشارکت	فراوانی	۳۸۵	۲۰۲	۱۳	۵/۲۲۶۷	۰/۷۳۶۷۹
	درصد معتبر	۶۴/۲	۳۳/۷	۲/۲		
روابط / پیوند	فراوانی	۴۰۰	۱۸۲	۱۸	۵/۲۴۹۶	۰/۷۸۳۷۴
	درصد معتبر	۶۶/۷	۳۰/۳	۳		
انسجام	فراوانی	۳۱	۵۳۲	۳۷	۵/۲۷۲۸	۰/۶۱۲۶۹
	درصد معتبر	۵/۲	۸۸/۷	۶/۱		
سرمایه اجتماعی	فراوانی	۴۸۲	۱۱۱	۷	۵/۲۱۵۱	۰/۵۰۶۲۸
	درصد معتبر	۸۰/۳	۱۸/۵	۱/۱		

گویه‌های متوسط، زیاد و کم از منظر پاسخ‌گویان بیشتر اهمیت داشته است.

همان‌طور که در جدول شماره (۲) مشاهده می‌کنید، وضعیت میانگین متغیرهای مورد بررسی به ترتیب در

جدول ۳- میانگین متغیرها و مؤلفه‌های پژوهش برحسب مناطق شهری

متغیر / مؤلفه	مناطق											
	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵	منطقه ۶	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰	منطقه ۱۱	منطقه ۱۲
مسئولیت‌پذیری	۵/۳۰۴	۵/۳۳۵	۵/۱۷۳	۵/۱۷۲	۵/۱۶۶	۵/۱۴۲	۵/۱۵۱	۵/۱۹۰	۵/۲۰۷	۵/۱۵۷	۵/۳۸۶	۵/۲۷۲
هم‌دلی	۵/۰۹۱	۵/۰۱۴	۵/۰۴۲	۴/۶۷۳	۵/۰۷۲	۴/۶۲۴	۴/۹۶۰	۴/۷۶۶	۵/۱۴۸	۵/۲۵۹	۵/۳۰۶	۴/۸۷۳
دیگرخواهی	۴/۸۸۷	۴/۹۹۶	۴/۸۱۶	۴/۰۴۴	۵/۲۵۳	۴/۴۹۱	۴/۸۵۶	۴/۷۲۰	۴/۹۹۳	۵/۰۰۰	۵/۰۳۷	۵/۱۱۴
رفتار نوع‌دوستانه	۵/۱۱۴	۵/۱۳۴	۵/۰۳۰	۴/۶۹۲	۵/۱۵۹	۴/۷۹۲	۵/۰۰۵	۴/۹۱۸	۵/۱۲۸	۵/۱۴۷	۵/۲۶۲	۵/۰۹۵
اعتماد	۵/۱۹۷	۵/۱۲۶	۵/۲۸۸	۴/۸۰۱	۵/۴۰۰	۴/۸۰۹	۵/۱۶۵	۵/۱۲۶	۵/۳۲۴	۵/۳۲۷	۵/۲۵۰	۵/۴۴۰
رابطه/ پیوند	۴/۹۰۳	۵/۳۸۲	۵/۰۸۷	۴/۶۷۸	۵/۲۰۸	۴/۹۱۸	۵/۳۲۵	۵/۵۳۳	۵/۴۳۷	۵/۳۶۴	۵/۶۹۵	۵/۴۲۸
انسجام	۵/۰۴۸	۵/۳۶۳	۵/۱۸۶	۴/۹۷۹	۵/۳۵۰	۵/۰۱۰	۵/۳۸۶	۵/۶۱۱	۵/۴۴۰	۵/۲۹۹	۵/۵۲۲	۵/۰۶۳
مشارکت	۵/۱۸۵	۵/۲۹۴	۵/۱۵۸	۴/۸۳۶	۵/۳۵۸	۴/۷۲۲	۵/۳۲۵	۵/۷۰۰	۵/۳۵۹	۵/۱۶۵	۵/۶۲۸	۵/۳۳۸
سرمایه اجتماعی	۵/۰۹۹	۵/۲۴۸	۵/۱۷۴	۴/۱۸۹	۵/۳۲۹	۴/۸۴۷	۵/۳۷۲	۵/۵۱۳	۵/۳۷۷	۵/۲۹۳	۵/۴۷۵	۵/۲۸۷

در بین مناطق شهری، وضعیت میانگین متغیرهای منطقه ۱۱ از دیگر مناطق بیشتر و منطقه ۴ نسبت به دیگر مناطق کم‌تر است.

با توجه به نتایج جدول شماره (۳)، در یک نگاه کلی می‌توان اشاره کرد که تمام بازه میانگین متغیرها و مؤلفه‌ها براساس طیف لیکرت، بالاتر از حد متوسط (۳/۵) بوده است.

جدول ۴- ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیر و مؤلفه‌ها مستقل	متغیر و مؤلفه‌ها وابسته	ضریب همبستگی	شدت رابطه	سطح معناداری
اعتماد		۰/۴۶۳ **	متوسط	۰/۰۰۰
رابطه/ پیوند	رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس	۰/۴۹۷ **	متوسط	۰/۰۰۰
انسجام		۰/۳۶۸ **	متوسط	۰/۰۰۰
مشارکت		۰/۳۸۳ **	ضعیف	۰/۰۰۰
سرمایه اجتماعی		۰/۵۵۰ **	متوسط	۰/۰۰۰

آن به غیر از مؤلفه مشارکت با متغیر وابسته، دارای رابطه نسبتاً متوسط با شدت رابطه بین (۰/۴۰ تا ۰/۶۰) بوده است. در ادامه، به نتایج رگرسیون هم‌زمان جهت تأثیر هر یک از مؤلفه‌های متغیر مستقل بر وابسته می‌پردازیم:

نتایج جدول (۴)، ضریب همبستگی رابطه بین متغیرها را مبتنی بر آزمون پیرسون نشان می‌دهد. در کلیه موارد، فرضیه پژوهش در سطح معناداری ۰/۰۱ رابطه داشته است. مطابق نتایج دامنه همبستگی، متغیر مستقل و مؤلفه‌های

جدول ۵- رگرسیون خطی چندمتغیر مؤلفه‌های متغیر مستقل با متغیر وابسته

سطح معناداری	T	ضرایب معیارشده		ضرایب معیارنشده		متغیرهای مستقل
		Beta	خطای معیار	B	خطای معیار	
۰/۰۰۰	۱۲/۶۸۳	-	۰/۱۷۹	۲/۲۶۶	مقدار ثابت	
۰/۰۱۰	۲/۵۸۳	۰/۴۵۳	۰/۱۵۲	۰/۳۹۳	اعتماد	
۰/۰۰۰	۳/۵۳۱	۰/۴۳۷	۰/۰۷۸	۰/۲۷۶	رابطه/ پیوند	
۰/۱۷۵	۱/۳۵۸	۰/۲۰۳	۰/۱۲۱	۰/۱۶۴	انسجام	
۰/۰۵۵	۱/۹۱۹	۰/۳۰۱	۰/۱۰۵	۰/۲۰۲	مشارکت	
۰/۰۰۰	۱/۱۴۶	۰/۳۹۸	۰/۴۳۸	۰/۵۰۱	سرمایه اجتماعی	

ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعیین تعدیل (R ² adj)	خطای استاندارد شده (Std. Error of Estimate)	آماره F	سطح معناداری (Sig)	آزمون دوربین واتسون ^۱
۰/۵۷۸	۰/۳۳۴	۰/۳۲۵	۰/۴۰۵۱۸	۹۵/۶۷۶	۰/۰۰۰	۱/۷۰۶

داده است که به ترتیب بیشترین سهم را (اعتماد و رابطه/ پیوند و سرمایه اجتماعی) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۵ داشته‌اند و نشان از تأثیرگذاری این متغیرها بر رفتارهای نوع‌دوستانه دارد. اما، سایر مؤلفه‌ها رابطه معناداری را نشان نداد. جدول ضریب همبستگی (R) بین متغیرها، ۰/۵۷۸ به‌دست آمده است که نشان‌دهنده

براساس جدول (۵)، ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده که شامل ضرایب برآورد الگوی رگرسیونی است، این‌گونه به‌دست می‌آید:

$$= ۱/۱۷ (۰/۳۹۳ + ۰/۲۷۶ + ۰/۵۰۱)$$

رفتار نوع‌دوستانه. در الگوی رگرسیونی ضرایب Beta سهم نسبی هر متغیر را در تبیین تغییرات متغیر وابسته نشان

رابطه همبستگی متوسط میان متغیر مستقل و مؤلفه‌های آن است و میزان فاصله از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۳۲۵ است، یعنی ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می‌شود. همچنین، باید اظهار داشت که با توجه به آماره دوربین واتسون که بین ۰ تا ۴ هست، اگر بین باقیمانده‌ها همبستگی متوالی وجود نداشته باشد، مقدار این آماره باید به ۲ نزدیک باشد. اگر به صفر نزدیک باشد نشان‌دهنده همبستگی مثبت و اگر به ۴ نزدیک باشد، نشان‌دهنده همبستگی منفی است. براین اساس، از آنجا که مقدار آزمون مذکور در این پژوهش برابر با ۱/۷۰۶ به دست آمده است، مفهوم مستقل بودن متغیر این پژوهش اثبات شده و به این معنی است که نتایج مشاهده، تأثیری بر دیگر مشاهدات نداشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

رفتار پلیس از آن جهت که در شرایط بحران لازم است به کمک مردم بیاید، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این درحالی است که در سال‌های اخیر، انتقاداتی به رفتار پلیس وارد بوده و رفتار پلیس مورد انتقاد قرار گرفته و به‌عنوان یک مسأله در سطح عالی سازمان مطرح شده است. در راستای هدف کلی پژوهش که تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی با رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس در شهروندان مناطق شهری مشهد بوده است، نتایج این یافته‌ها حاکی از آن است که میانگین متغیرهای مورد بررسی، از نظر شهروندان اهمیت داشته است. همچنین، یافته‌ها نشان دادند که مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، به ترتیب رابطه / پیوند، اعتماد، مشارکت و انسجام، رابطه معنادار متوسطی را با رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس از منظر شهروندان داشته‌اند و این نتایج با یافته‌های اسفجیر و همکاران (۱۳۹۶)، نوروزی و همکاران (۱۳۹۶)، دویران (۱۳۹۸) و رضازاده (۱۳۹۸) هم‌سو است.

سرمایه اجتماعی در واقع مجموعه‌هایی از هنجارها، ارزش‌های غیر رسمی، قواعد عرفی و تعهدات اخلاقی است که رفتارهای متقابل در چارچوب آن شکل می‌گیرند و موجب تسهیل روابط اجتماعی افراد می‌شود. این سرمایه معمولاً به افزایش همکاری و مشارکت اجتماعی و رفتارهای نوع‌دوستانه افراد در سازمان و خارج از سازمان می‌انجامد و به آن‌ها کمک می‌کند تا از طریق سرمایه انسانی و اقتصادی

بتوانند در تعامل با هم به یک رشد پویا برسند. سرمایه اجتماعی با فراهم آوردن شرایط لازم، از جمله ایجاد اعتماد و تعامل بین اعضای سازمان، ایجاد فرهنگ کار گروهی، افزایش هویت سازمانی، بسیج امکانات و منابع انسانی و گسترش روابط درونی و بیرونی سازمان، زمینه را برای رفتار نوع‌دوستانه مهیا می‌کند و باعث ارتقای این رفتار در سازمان می‌شود.

بین سرمایه اجتماعی و ابعاد آن با رفتار نوع‌دوستانه یک ارتباط دوسویه وجود دارد. به این معنی که بازخورد سطح بالای سرمایه اجتماعی، افزایش وقوع رفتار نوع‌دوستانه است و سرانجام نتیجه آن، افزایش عمل‌کرد سازمانی خواهد بود. بنابراین، سازمان‌ها برای این که بتوانند جایگاه خود را در جامعه حفظ کنند و ارتقاء دهند، باید با اتخاذ راه‌کارهایی، زمینه بروز سرمایه اجتماعی و رفتار نوع‌دوستانه را فراهم نمایند تا از مواهب آن که همان جو اعتماد و اطمینان، هم‌دلی و همکاری، فداکاری و وجدان کاری است، بهره‌مند گردند و با کمک این قابلیت‌ها، وظیفه خود را در ایجاد جامعه‌ای آرام و سالم و دارای امنیت بالا، ادا نمایند. به نظر می‌رسد یکی از راه‌هایی که می‌تواند در افزایش کارآمدی پلیس‌ها نقش مهم و قابل توجهی داشته باشد، ارتقای رفتارهای نوع‌دوستانه آن‌هاست. بنابراین پیشنهاد می‌گردد که:

- ۱- مدیران، مسؤولان و برنامه‌ریزان با فرهنگ‌سازی و زمینه‌سازی مناسب تلاش کنند تا برای شهروندان فضای مبتنی بر اعتماد فراهم شود، زیرا در این فضا است که رفتار نوع‌دوستانه پلیس امکان‌پذیر می‌شود.
- ۲- کارگاه‌هایی به منظور افزایش فرآیند نوع‌دوستانه پلیس در کلانتری‌ها برگزار شود.
- ۳- از آموزه‌های رسانه‌ای و تبلیغاتی در جهت افزایش رفتارهای نوع‌دوستانه پلیس استفاده شود.
- ۴- برنامه‌ریزان فرهنگی و اجتماعی و سایر نهادهای مربوط، با برنامه‌ریزی دقیق و سنجیده و با تقویت مشارکت اجتماعی مردم در فعالیت‌های مأموران نیروی انتظامی، فضایی را ایجاد کنند که رفتار نوع‌دوستانه پلیس متجلی شود.

تقدیر و تشکر

اکنون، جا دارد از تمام پاسخ‌گویان و پرسش‌گرانی که ما را در اجرای جمع‌آوری داده‌ها یاری رساندند، تشکر نماییم. همچنین، از فرماندهی انتظامی استان خراسان رضوی، معاونت اجتماعی و رئیس و کارکنان دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان خراسان رضوی که با همراهی و هم‌دلی و توجه خود، ما را در این راه حمایت کردند، سپاسگزاریم.

منابع

۱. آرون، ریمون. (۱۳۸۷). مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه شناسی. ترجمه باقرپرهم، چاپ نهم، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
<https://www.gisoom.com/book/11043310/>
۲. پاکدل، مسعود، طیبی، بهنام، احمدی، سیروس. (۱۴۰۱). تأثیر ادبیات رفتاری بر پویایی رابطه پلیس با مردم. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۹ (۱)، ۱۱-۱۹.
[DOI: 10.22034/jpcs.2022.1266568.1072](https://doi.org/10.22034/jpcs.2022.1266568.1072)
۳. ترابی، محمدمامین، مقدم، متینه، احمدی، حیدر، نورفردی، نازیلا. (۱۴۰۱). نقش ارزش‌های فرهنگی «پلیس ۱۱۰» در احساس تعلق به پلیس و رفتار شهروندی. *مطالعات فرهنگی پلیس*، ۹ (۱)، ۱-۱۰.
[DOI: 10.22034/JPCS.2022.1267107.1074](https://doi.org/10.22034/JPCS.2022.1267107.1074)
۴. دویران، اسماعیل (۱۳۹۸). «مفاهیم و روابط سرمایه اجتماعی و رفتار شهروندی». *فصلنامه دانش انتظامی*، ۲۰ (۲۰)، ۶-۲۹.
http://journals.police.ir/article_93079.html
۵. رضازاده، اکبر. (۱۳۹۸). «بررسی رابطه سرمایه روان‌شناختی و رفتار شهروندی سازمانی»، *فصلنامه مدیریت منابع در نیروی انتظامی*، ۷ (۱)، ۱۸۵-۲۰۰.
http://rmpjmd.jrl.police.ir/article_91237.html
۶. عباسی‌اسفنجیر، علی اصغر و احمدی بالادهی، مهدی. (۱۳۹۶). «نهادینه کردن رفتار شهروندی سازمانی در پلیس با بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی (نمونه پژوهی: فرماندهی انتظامی استان مازندران)». *مطالعات امنیت اجتماعی*، ۸ (۵۱)، ۱۱۹-۱۵۲.
<https://ecc.isc.ac/showJournal/1957/98882/1268954>
۷. گلچین، مسعود؛ حسینی، محمدرضا؛ امامعلی زاده، حسین و عناصری، علی مراد. (۱۳۹۵). «تحلیل تجربی رابطه عوامل اجتماعی با گرایش به رفتارهای نوع دوستانه (مورد مطالعه: شهروندان همدان)»، *مطالعات جامعه‌شناختی شهری*، ۶ (۱۹): ۸۵-۱۱۲.
۸. نوروزی، حسین؛ گنجعلی‌وند، سمیه؛ ساری اصلانی، هانا؛ عبدالله پور، سجاد. (۱۳۹۶). «تأثیر سرمایه اجتماعی در بهبود رفتار شهروندی برند مورد مطالعه: اثر متغیرهای میانجی تعهد و اعتماد کارمندان مؤسسه اعتباری توسعه قم به برند»، *فصلنامه دانش انتظامی*، ۱۴ (۱۴)، ۱۵۳-۱۹۱.
http://qom.jrl.police.ir/article_92984.html
9. Berkowitz, L. (1972), *Social Norms, Feeling and Other Factors Affecting Helping and Altruism*". In L, Berkowitz (dir.) *Advances in experimental social psychology*. (Vol 6) New York. Academic press.
[https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60025-8](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60025-8)
10. Ford, M. E. (1982), "Social cognition and social competence in adolescence". *Developmental Psychology*, 18(3), 323-340.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.18.3.323>
11. Ouss, A., & Rappaport, J. (2020), "Is Police Behavior Getting Worse? Data Selection and the Measurement of Policing Harms", *Journal of Legal Studies*, 49(1), pp 153-198.
<https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/708705>
12. Putnam, R. D. (2001), Community-based Social Capital and Educational performance, in *Ravitch, Dian & Viteritte, Joseph. (ed), Making Good Citizens: Education and civil Society*, New Haven CT, Yale University Press.
<https://www.hks.harvard.edu/publications/community-based-social-capital-and-educational-performance>
13. Yokum, D., Ravi Shankar, A., & Coppock, A. (2019). "A randomized control trial evaluating the effects of police body-worn cameras", *Proceedings of the National Academy of Sciences*, Vol 116, No 21, pp: 10329-10332.
<https://doi.org/10.1073/pnas.1814773116>